

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Tudi Avstrija na kolenih

Dunaj, 2. februarja.

Dne 21. januarja so delnice avstrijske Narodne banke notirale 244 S, danes prejšnji dan je delnica komaj 180 S, to je 22,50% manj kakor pred štirinajstimi dnevi. Ravatelj Reisch bi tudi formalno že podal ostavko, ako bi mu bili našli že primerne naslednika. Deviz ni, posojila iz inozemstva tudi ne.

In vendar je kanceler Buresch med tem časom žrtvoval zunanega ministra Schobra ne toliko iz obzira do mons. Seipla, kakor iz uslužnosti do Francije, ki je stavila »izkrcanje« pobudnika carinske zveze z Nemčijo kot pogoj za denarno pomoč. Pred ostavko Bureschove vlade so veleli v Parizu bivšemu podkanceljerju Schmitzu, naj odstrani dr. Schobra iz vlade, potem bi se Francozi morebiti pogajali za posojilo. Dr. Buresch je lepo ubogal. Po svojem povratku iz Ženeve, kjer ni nič opravil zaradi posojila, je sestavil manjšinsko vladu, v kateri sodelujejo samo krščanski socialci in »Kmetijska zveza« (Landbund) in pustil policista Schobra lepo v policijskem ravnanju. Dr. Schober je dal duška svoji jezi v svojem nedeljskem govoru pred dunajskimi trgovci; naštel je vse svoje zasluge za Avstrijo in protestiral proti netaktnemu postopanju krščanskih socialcev s tako zaslužnim patriotom.

Dr. Schober se je izkazal, ko je bil kot policijski ravnatelj na svojem mestu in ko je julija 1927 zadušil marksistični upor, ki se je začel s požigom justične palače. Postal je tudi kanceler in kot takšen skušal razorožiti Heimwehr in Schutzbund. Tudi to mu je deloma uspelo in Avstrija je tedaj po njegovi zaslugi mnogo pridobila na ugledu v inozemstvu. Ko pa se je policist Schober lotil prave politike in v prvi vrsti zunanje, ni šlo več.

Kot zunanji minister je rad gledal v Budimpešto, London in kmalu so ga videli, kako je s ponosom korakal v Rimu štrle bodočega imperatorja Mussolinija kot predstavnik premagane in ponižane Avstrije. Ta družba je dobro delala tudi mnogim Avstrijem, sinovom Alp in pod vseh zapuščenim premagancem, ki sta jim rimsko solnce — pa naj se za njim skriva karkoli — in romantičnost vselej ugajala.

Z zunanjepolitičnega vidika je vredno omeniti, da je dr. Buresch sprejel v vladu Tirolca Schuschnigga, Seiplovega pristaša, ki je odločen legitimist.

Začetek druge Bureschove vladne pomeni brezdvomno uspešitev politične radikalizacije. Tako zvana meščanska koalicija krščanskih socialcev in velenemcev ter kmetijcev se je razšla. Schobrov »Nationaler Wirtschaftsblock« in »Landbund« sta se ločila, ker je Landbund pustil Schobra na cedilu in stopil v vladu, a Gospodarski blok sam nima več nikake življenjske sile. Schober ni znal organizirati lastne stranke in je tudi v tem pokazal svojo slabost dobrega policista, ki se loti politike. Splošno računajo, da jih pojde od Schobrovih pristašev, ki so pri volitvah leta 1930. zbrali nad pol milijona glasov, okoli stotisoč v tabor narodnih socialistov. Na drugi strani se socialni demokrati čutijo zelo močne in razpolagajo tudi z dobro oboroženim Schutzbundom, ki ga lahko v vsakem trenutku pošljejo v boj zoper Heimwehr.

Kaj prinese Avstriji bližnja bodočnost? Politični razvoj je odvisen od gospodarskega in ta od poteka gospodarske krize. Ako se sedanji Bureschovi vladi posreči izposlovati v inozemstvu posojilo in nato urediti definitivno položaj Kreditanstalta in Narodne banke, potem ji je zagotovljeno življenje, potem se Avstriji ni treba bati političnih prevratov. Toda kdo more odgovoriti pozitivno na vprašanje, ali bo Francija dovolila kredit? Desno krilo krščanskih socialcev hudo zamerja Bureschu in posebno Schobru, da si nista dala takoj plačati z zlatom preklica carinske zveze. Ali bodo morda Francozi stali nove politične pogoje? Ali pride zopet na dnevni red podonavska konfederacija? Saj je gotovo, da niso po večini niti krščanski socialci v načelu nasprotniki »Anschlusa« — saj se niti dr. Seipel nikdar ni izrazil proti njemu —, pač pa so obojali samo nerodno Schobrovo taktiko v tem pogledu.

Upali so tudi na južni Tirol! Ostalo je seveda vse pri obljubah, ki jih v Rimu tako radi delijo.

Načrt carinske zveze z Nemčijo je bil menda izključno Schobrova zamisel. Zanj je dr. Schober pridobil še nemškega zunanjega ministra Curtiusa in marca lanskega leta sta oba z vprav germanskim zanosom planila z njim na dan. Francoski diplomati, ki se sicer radi smatrajo za dobro informirane in ki jih je ta nenadna poteza iznenadila, niso mogli do danes dopustiti dr. Schobru zaradi te pljuske. Po haški razsodbi sta moralna dr. Curtius in Schober preklicati v Ženevi načrt za carinsko zvezo in s tem javno priznati polom svoje zunanje politike. Dr. Curtius je pod pritiskom nemškega javnega mneneja podal ostavko. Njemu bi bil moral slediti tudi dr. Schober, toda ta se ni mogel odločiti za ostavko in si s tem prihraniti današnje razočaranje.

Da ni dr. Buresch že prej odstranil Schobra iz vlade, je gotovo kriva notranja politična konstelacija. Saj se je to prav zdaj pokazalo, ko je moral kanceler sestaviti le manjšinsko vladu, ki nima brez Schobrovih Velenemcev niti večine v zbornici. V resnici razpolaga danes Bureschova vlada samo s 75 glasovi — 73 krščanskih socialcev in 2 landbundovca — medtem ko šteje opozicija 17 Velenemcev, 66 socialnih demokratov in 8 pristašev Heimat bloka. Vlada je torej navezana na podporo opozicije, to je ali Velenemcev ali socialnih demokratov. Manjšinska vlada je bila pač skrajni izhod iz krize in dr. Buresch je gotovo nerad sestavil takšno vladu. Kljub temu ni njen položaj tako slab, ker se niti Velenemci niso definitivno izrekli za sistematično opozicijo in tudi socialni demokrati ne bodo brez premisleka glasovali proti vladi; kajti parlamentarne Buresch jim je vedno ljubši kakor »diktator« Seipel, ki bi lahko stopil na Bureschovo mesto. Sicer se zimsko parlamentarno zasedanje zaključuje že

Vojna vihra se ne bo ustavila

Japonska načeloma odklanja vmešavanje velesil in namerava korakati tudi proti Peking

Negativen odgovor Japonske na anglo-ameriško demaršo

Velik pesimizem v Ženevi

Ženeva, 4. febr. Anglija in Amerika, katerima se je pridružila tudi Francija, sta, kakor znano, Japonski in Kitajski predlagala, da naj vse sovražnosti ustavi, svoj medsebojni spor tako glede Šanghaja kakor glede Mandžurije pa naj rešita v sporazumu z evropskimi velesilami in Ameriko.

Dočim je kitajska vlada ta predlog velesil brez pridržka sprejela, je japonski zunanji minister Jošizava danes »Reuterju« izjavil, da Japonska ne more sprejeti predlogov Velike Britanije, Francije in ameriških Združenih držav glede dogodkov v Šanghaju v predlagani obliki. Jošizava je dalje izjavil, da Japonska zlasti ne more sprejeti pete klavzule teh predlogov, ker Japonska nikoli ne bo pristala na intervencijo tujih držav glede ureditve Šanghajskega in mandžurskega vprašanja. Minister je na koncu dejal, da bo ponovno povabil k sebi angleškega, francoskega in ameriškega poslanika, da se z njimi razgovori glede teh predlogov.

Zaradi tega odklonilnega stališča Japonske se v mednarodnih krogih presoja položaj na Kitajskem zelo pesimistično. Pričakovani efekt zadnje britansko-ameriške demarše, kateremu so se pridružile vse velesile, je izostal, čeprav je Kitajska gladko sprejela vseh pet točk. Japonska odbija peto točko, ki zahteva nujna pogajanja s posredovanjem nevtralnih opazovalcev, bodisi z velesilami ali pa z Zvezo narodov. Razen tega so snoči japonski delegati v Zvezi narodov obiskali generalnega tajnika Zveze narodov sir Erica Drummonda in mu izjavili, da Japonska odklanja uporabo člena 15 pakta Zveze narodov, ki se razteza na vso Japonsko in Kitajsko, ter zahteva, da se ta člen sme nanašati le na dogodke v Šanghaju. Japonska torej želi dogodek v Šanghaju popolnoma odcipiti od dogodkov v Mandžuriji, za katere dopušča posredovanje le na podlagi člena 11 pakta Zveze narodov. Ta diplomatski trik ima najbrž za cilj, da Japonska dobi čas za okrepitev svojih čet. Japonci okupirajo ustje reke Jangceekjanga, v katerem je sedaj vsidrano tudi mednarodno brodorje, ter se pripravljajo za novo akcijo proti Peking. To povzroča Američanom in Angležem velike skrbi. V Ženevi se z gotovostjo računa na kitajsko-japonsko vojno, ki bo prej ali slej izbruhnila v vsaj svoji grozoti.

Prej se morajo umakniti Kitajci

London, 4. febr. tg. V »Timesu« se objavlja intervju japonskega zunanjega ministra Jošizave, ki izjavlja, da je treba bistveno ločiti zmede v Šanghaju in spor v Mandžuriji, če se hoče odstraniti obstoječe nesporazumljenje. V Šanghaju pomenijo gospodarski in politični interesi za Japonsko življenjsko vprašanje. Vojna dejanja so se začela s tem, da so Kitajci streljali na japonske mornarje. Preden bo Japonska umaknila svoje čete, se mora varnost japonskih državljanz zagotoviti s tem, da se umaknejo kitajske čete. Potem ko bo japonski kabinet odobril odgovor, bo Japonska odposlala svoj odgovor na angleško-ameriške zahteve v petek pošto poslaničkov. Če Kitajci ustavijo sovražnosti, je pripravljena tudi Japonska, da ustavi svoje vojaške operacije. Če pa se kitajske čete ne umaknejo popolnoma, se Japonska ne more obvezati, da ne bi pošiljala nadaljnjih ojačenj. Japonska bi tudi bila pripravljena smatrati japonski del mednarodnega mesta za nevtralno ozemlje. Razpravljala bo tudi o ustanovitvi nevtralne cone in predlagala, naj bi bila taka nevtralna cona široka 20 kitajskih milj. Toda proučevanje in rešitev mandžurskega vprašanja potom nevtralne komisije pa je za Japonsko nesprejemljiva.

„Times“ pregovarja Japonce

London, 4. febr. Glede na pomisleke Japonske proti 5. točki angloameriških predlogov, kako naj se spor med Kitajcem in Japonsko v celoti poravnava s posredovanjem velesil, objavlja »Times« uvodnik, v katerem trdi, da so pridržki Japonske v tem oziru sad nesporazuma. Komisija DN pod predsedstvom lorda Lyttona, ki je bila imenovana, da kitajsko-japonski spor v celoti preišče, je bila — tako poudarja »Times« — imenovana s pristanikom japonskih in kitajskih zastopnikov DN. Zato sta njena avtoriteta in delokrog nesporna. Obe vladni sta se že obvezali, da bosta komisiji na vse načine olajšala delo in ji dali na razpolago vse potrebne informacije. Delokrog komisije je tak, da ne pripušča nobenega dvoma, da je njena naloga

15. februarja in pomladansko se prične šele dne 15. aprila, tako da bo Bureschova vlada v miru živela vsaj dva meseca.

končoveljavna in temeljna rešitev mandžurskega vprašanja. Člani komisije gredo na Daljni vzhod kot prijatelji in ne kot sodniki. Odhajajo brez predsodkov. Glavna naloga Lyttonove komisije je, da očrta smernice za sporazum. Če bo komisija, zaključuje list, uživala primerno podporo in razumevanje, more postati važen mejnik v zgodovini vzhodne Azije. Tako »Times«.

Težko, da bi ti razlogi kaj vplivali na japonske militariste.

Odgovor Japonske: nove vojaške odredbe

Tokio, 4. febr. Ž. Vlada je imenovala za načelnika generalnega štaba mornarice princea Fušimi. Imenovanje člana cesarske hiše na to mesto se zelo komentira. Dosedanji načelnik viceadmiral Taniguchi je upokojen.

Vlada je nadalje odpoklicala dosedanjega poveljnika japonske eskadre pred Šanghajem admiral Siosava in na njegovo mesto imenovala admiral Nomura. Takoj nato se je razširila vest, da je admiral Siosava izvršil nad seboj harakiri, kar pa glavni stan demantira. Vendar pa je vest jako verjetna.

V Šanghaju je sedaj izkrcanih 5000 mož japonske mornarice in mornariške infanterije. Vojnih letal ima japonska eskadra 150. Nadaljnja ojačenja so odvisna od tega, ali se bodo kitajske čete umaknile iz Šanghaja ali ne.

V Šanghaju se borijo naprej

Šanghaj, 4. febr. Frontna črta, na kateri se sedaj vršijo boji med japonskimi in kitajskimi čet-

Francoska ofenziva v Ženevi

Najprej varnost . . .

Ženeva, 4. febr. Takoj po začetku razorožitvene konference se je pričela huda diplomatska borba med predstavniki velesil in manjših držav, ki se naslanjajo nanje. Delegacije se že cepijo v posamezne tabore. Opazili so takoj, da so se vrgli Francozi z vso silo v boj za svojo tezo o varnosti. Posledno delavnost razvija Tardieu. Nemci so že pri prvih debatah zahtevali, naj se takoj osnujejo tehnični pododbori, ki naj bi se bavili s proučevanjem posameznih vprašanj razorožitve. Francoska delegacija se je temu predlogu uprla, češ, da je treba problem razorožitve rešiti najprej v načelu. Francozi hočejo dati pri obravnavanju problema razorožitve prednost političnim vprašanjem pred tehničnimi. Tardieu bo takoj po pričetku javne razprave predložil francoski načrt, ki sloni na znani tezi, da je razorožitev odvisna od varnosti. Prej je treba državam s katerimkoli sistemom zagotoviti varnost. Iz francoskih vrst poročajo, da bodo Francozi v tem pogledu zelo širokogrudni in da so pripravljani pristati na znani ženevski pakt iz leta 1924., ki je delo levčarsko usmerjenih državnikov.

Med francosko delegacijo in predstavniki Male antante ter Poljske se vršijo razgovori za skupen

tami, je najdaljša, odkar se vršijo boji med obema armadama. Japonci so najprej naperili svoje napade proti severnemu kolodvoru v Šanghaju. Nato so Kitajci poslali ojačenja. Položaj japonskih čet je kritičen, ker v sedanjem trenutku ne razpolagajo z nobenimi ojačenji, ki pa bodo kmalu prišla. Japonski glavni stan leži sredi obstreljevanega pasu. Ameriški poslanik je v imenu diplomatskih zastopstev ostalih držav vložil nov protest proti Japonski, ker porablja mednarodno naselbino za svojo operacijsko bazo.

Amerika bo vnovič energično protestirala

Washington, 4. febr. Ž. Državna vlada bo zaradi nepopustljivega stališča Japonske in zaradi nastalega nevarnega položaja poslala novo protestno noto ter energično zahtevala, da Japonska takoj preneha z vojaškimi akcijami.

London, 4. febr. Ž. Iz Šanghaja poročajo, da je včeraj prispel v Šanghaj admiral Taylor in sicer z ladjo Houston. Z njim je priplulo v Šanghaj 15 ameriških torpednih rušilcev.

Tudi v Peking so Japonci „ogroženi“

Pariz, 4. febr. Ž. Agencija Indo-Pacifik poroča, da je japonski konzul v Peking prosil japonsko ministrstvo, da takoj pošlje v Peking svoje čete, ker da so ogroženi interesi japonskih državljanov. V političnih krogih smatrajo to zahtevo za provokacijo, ker vlada v Peking poplun mir.

Francoska teza

Ženeva, 4. febr. Ž. Na današnji seji razorožitvene konference so bila sprejeta poročila provizornih odborov, ki so izdelali predloge za organizacijo dela konference. Izvoljenih je bilo tudi 14 podpredsednikov, med katerimi se nahajajo predstavniki vseh velesil, med katerimi sta tudi zastopnika Amerike in Rusije. Splošna diskusija se bo pričela v ponedeljek popoldne. Konferenco bo otvoril britanski zunanji minister Simon, ki pride v soboto v Ženevo. Takoj nato bo sporočil francoski državnik Tardieu tezo, ki jo zastopa Francija, da je razorožitev politični in ne tehnični problem. To pomeni, da je brez garancij za sigurnost razorožitve nemogoča. V terek bo govoril ameriški delegat Gibbons, nato pa bodo govorili zastopniki ostalih držav. V začetku prihodnjega tedna bo konferenca dosegla vrhunec, ker bodo tedaj še enkrat pojasnjena vsa nasprotstva med stališči posameznih držav.

Italija se je že oglasila

Hoče imeti tako veliko armado, kakor najmočnejša država v Evropi

Rim, 4. febr. Ž. Vojaška revija, »Esercito e Nazione« objavlja pismo Mussolinija, ki ga je poslal ravnatelju te revije. V tem pismu pravi Mussolini, da se je v l. 1932, to je na deseto obletnico fašistične ere, sestala razorožitvena konference. Vojaški problemi so prišli na površje kakor nikdar doslej in so na dnevnem redu svetovne diskusije. Potrebno je torej te probleme proučiti in popularizirati. Tudi ostali fašistični listi, kakor »Tribuna«, »Popolo d'Italia« in »Giornale d'Italia«, prinašajo poročila iz Ženeve, poudarjajo, da je italijanska delegacija zelo aktivna. Italijanski delegati imajo stalne konference in pripravljajo material. Grandi je konferiral z britanskim ministrom za dominijone Thomasom in nemškim delegatom Naddolym. Sestal se je tudi s Hendersonom, danes pa je konferiral s francoskim ministrom Tardieujem in ostalimi delegacijami. Italijanska delegacija se ni odkrila vseh svojih kart, ker se vsi pripravljajo in nihče se noče točno izraziti. Italijanska delegacija pričakuje, da najprej prične drugi, nakar bo podvzela protiofenzivo. »Tribuna« prinaša, da je Mussolini izjavil, da bo Italija svoje oboroževanje reducirala na minimum, toda pod pogojem, da store isto druge države, tako da bo vojaška moč Italije enaka najmočnejši državi na evropskem kontinentu. V vprašanju reparacij in vojnih dolgov je Italija istotako pripravljena na radikalno rešitev.

Nemški predlogi

Ženeva, 4. febr. tg. Med ameriško in italijansko delegacijo so se začeli prav živahni stiki in se zdi, da so privedli do nekega zblizanja medsebojnih stališč. Del nemških predlogov za izvršitev razorožitve bo nemški državni kanceler dr. Brüning predlagal že v splošni razpravi. Nemški predlogi bodo v glavnem merili najbrže na to, da se

doseže čim večja prepoved porabe letalstva v vojni in metanja bomb, da se odpravi vse težko na padalno orožje, to je težka artiljerija in tanki, da se seveda tudi prepove vsak napad s plinom itd.

Berlin, 4. febr. tg. Nemški državni kanceler dr. Brüning bo v soboto odpotoval v Ženevo in bo v terek govoril na razorožitveni konferenci o stališču Nemčije glede razorožitvenega problema. V terek zvečer pa se bo zopet vrnil v Berlin.

Stanje i.š. mladinskih organizacij

Rim, 4. febr. Ž. Državni podtajnik za fizično vzgojo mladine je poslal predsedniku vlade Mussoliniju obvestilo o današnjem stanju fašističnih mladinskih organizacij. Po tem poročilu šteje Ballila 798.544 članov, avantgarda 235.828 članov, organizacija mladih Italijank 632.732 članice in organizacija mladih Italijank 90.329 članice. Skupno štejejo fašistične mladinske organizacije 1.757.483 članov in članice. V preteklem letu je število članov pri teh organizacijah naraslo za 676.211 članov.

Francoski ukrepi v varstvo valute

Pariz, 4. febr. tg. Francoska vlada je sklenila, da bo za zunanje trgovinske odnose z onimi državami, s katerimi so plačila v inozemstvo omejena z omejitvami deviznega prometa, ustanovila uradno koncentracijsko blagajno, ki bo v pariški trgovski zbornici. Najprej se bo začel tak koncentracijski promet z Avstrijo, nameravajo se pa skleniti slični dogovori z Madžarsko, Jugoslavijo, Češkoslovaško, Finsko, Latvijo, Estonsko, Čile in Brazilijo. S tem hoče Francija zavarovati valuto na zlati podlagi.

Apostolski administrator na Reki

Reka, 4. febr. Ž. Papež je imenoval za apostolskega administratorja reške škofije dr. Meechla.

VELIKI UPOR V INDIJI

Iz Indije prihajajo k nam poročila o uporih domačinov proti Angležem. Zgodovina pa nam pripoveduje, da so Angleži teh pojavov v svoji najbogatejši koloniji vajeni, saj je to dežela največjega bogastva in največje revščine, domovina velikih modrijanov in pesnikov na eni ter strašne duševne zaostalosti na drugi strani in še dandanes pozorišče najstrastnejših verskih bojov med brahmani, ki jih je nad 200 milijonov in fanatičnimi mohamedani, ki jih je v Indiji okoli sedemdeset milijonov.

Vzroki uporov so najrazličnejši. In vzroki največjega indijskega upora so bili n. pr. z lojem namazane patrone!

Nad sto let je vladala Indijo t. zv. Vzhodno indijska družba, ki je bila odgovorna angleškemu kralju. Da je obvladovala deželo, se je posluževala deloma angleških vojakov, deloma pa je sestavljala svojo armado iz bojovitih plemen brahmanov in mohamedanov. Pod vodstvom angleških oficirjev so tako mešani polki dosegli sijajne uspehe, a polnega zaupanja vendarle niso vedno zaslužili. Posebno slabo za oblast indijske družbe je postalo preveliko zaupanje domačim polkom, ki se je pokazalo v tem, da je bilo za časa lorda Dalhousa l. 1856 v indijski armadi 233.000 domačinov in 45.000 Angležev, za časa velikega upora l. 1927, pa se je to nezdavno razmerje še mnogo bolj poslabšalo.

Del armade se je indijski družbi uprl že l. 1764. Upor so zadušili s topovi. L. 1806 je družina Treppoo Sultan povzročila nevaren upor v Velore, a ga je Gillespie še pravočasno udušil s svojimi dragonci. L. 1844 se je po strahotah afganske vojne uprlo kar sedem polkov sestavljenih iz domačinov. Vzroki uporov so bile resnične in izmišljene krivice. Že tedaj je lord Ellenborough večkrat svaril, da je edina velika nevarnost, ki preči britanskemu imperiju, upor indijske domače armade. L. 1853, na predvečer velikega upora, je pisal Sir Charles Napier v »The Times«, da grozi silna nevarnost Angležem v Indiji od strani bengalske domače armade. Nasprotstvo med domačini in Angleži se pogloblja in se širi po vsej deželi. Oblasti svari in opozarja, da naj store svojo dolžnost. To svarilo pa ni nič zaleгло in posledice so bile strašne.

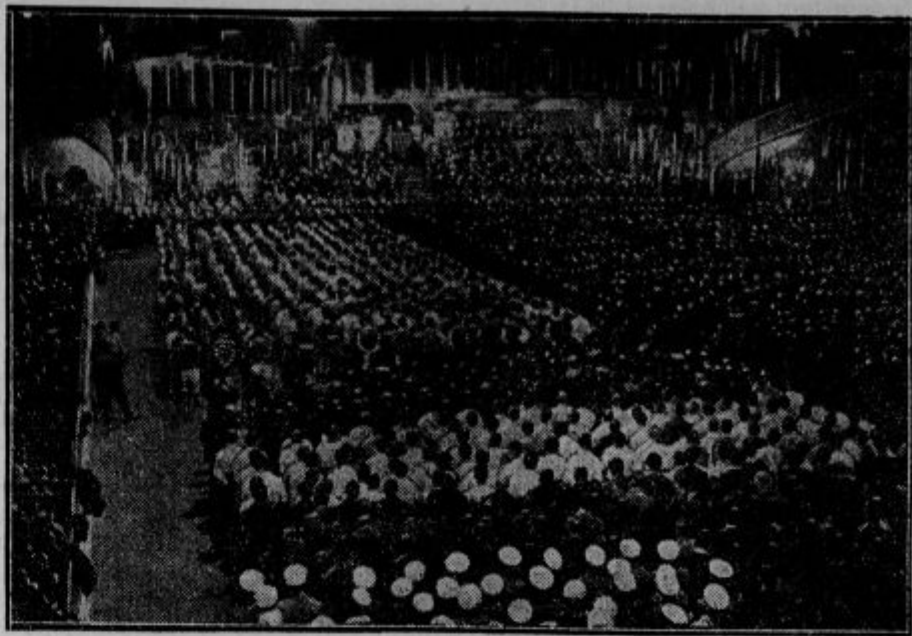
Vzroki upora so bili različni. Eden od njih je obstojal v tem, da vojaki-najemniki niso imeli ravno lahkega položaja. Nekoč so uživali najrazličnejše ugodnosti in predprave. A te jim je indijska družba sčasoma skrbila in zmanjšala njihovo plačo. Najemniki, ki so morali proti skromni odškodnini sami kupiti konja in opravo, so bili do malega vsi zadolženi in so le čakali prilike obračunati z režimom in uničiti upnike in dolžne knjige.

Velika napaka tedanje indijske uprave je bila, da ni dovolj upoštevala verskih in socialnih prilik ter čustvovanja domačinov-vojakov. Tudi pri poveljstvu ni bilo vse v redu in od 73 upornih polkov so naknadno našli le štiri polkovnike, ki so bili vredni novega zaupanja. Indijska družba je tedaj anektirala nekatere indijske pokrajine med njimi kraljestvo Oudh ter ni dovoljevala več, da bi adoptirani sinovi smeli postati prestolonasledniki. To ter mnoge druge naredbe — tudi humanitarne in sanitarne — so vzbudile med indijskimi princji in narodom veliko nezadovoljstvo in vznemirjenje in indijska družba si je nakopala sovraštvo krutega in daleč proslulega adoptiranega sina vladarja kraljestva Oudh, Nana Sahiba. Največ naprotstva med Indijci pa je vzbudila prepoved sežiganja vdov, detomorilstva, dalje smrtnih obsodbe Indijcev za velike zločine ter naredbe, da se smejo vdove poročiti, da smejo misijonarji svobodno širiti kristjanstvo po Indiji. Kar je vlada ukrenila v prid brahmanom, je žalilo mohamedane in na-

niti potrudili niso, da bi začeli mazati krogle z gosjo ali ovčjo mastjo. Agitatorjem pa je hitro širjenje misijonov še bolj služilo, da so navedeno sumno utrjevali v lahkovernih orientalcih. Posledice so se kmalu pokazale. Vojaki so se branili prijemati in uporabljati nove patrone, ker so jim od vseh strani grozili, da bodo izključeni iz kaste, če bodo rabili predmete, ki so mazani z prokleto mastjo. Istočasno pa so se bliskoma začeli širiti preko silnih pokrajin skrivnostni, mali kapatis, koščki opresnega kruha, kakršen je bil znan že v času upora v Velore l. 1806. Čudovito hitro je brzel ta signal od vasi do vasi, od pokrajine do pokrajine in z njim je naraščalo razburjenje ljudstva.

Sredi januarja 1875 se je uprlo vojaštvo v Barakpurju blizu Kalkute. Balo se je onečiščenja z novimi patronami in le previdnemu nastopu generala Hearseya se je bilo zahvaliti, da se ni zgodilo kaj hujšega; pozneje se je izrazil o svojem položaju z besedami: »Živelim smo v Barakpurju na mini, ki je morala vsak trenotek eksplodirati. Prav kmalu na to se je uprl 19. polk in vojak Pandi, pijan navdušenja, je ustrelil adjutanta in hujskal vojake drugih polkov k nepokorščini. Angleži so postopali skrajno previdno in so uporni polk razpustili. Najbližji polk belih vojakov je bil od Kalkute oddaljen 700 km. In indiska vlada je začela klicati na pomoč polke iz Burme. Predno pa se je generalni guverner Indije lord Canning dobro zavedel o pomenu teh in drugih uporov ter jih poizkusil zatreti, so dospole vesti, da so uporniki zavzeli Delhi in da so se polki v Meerutu uprli.

(Nadaljevanje sledi.)

»Zelezna fronta« se imenuje nova organizacija za čuvanje republikanskega sistema v Nemčiji. Zadnjo nedeljo je nova organizacija imela v Berlinu zborovanje in obhod, ki se ga je udeležilo na stotine prištev.

Sv. oče in Rusija

Dramaturg I. Surgočev je priobčil v novoletni številki pariškega »Vozroženja« zanimivo pismo iz Rima, iz katerega posnemamo sledeče:

»Dragi prijatelj, — mi je bilo rečeno, in zagotavljam vas, da sem to zvedel iz najbolj zanesljivega vira, — če vidimo prav zdaj, v teh ne-

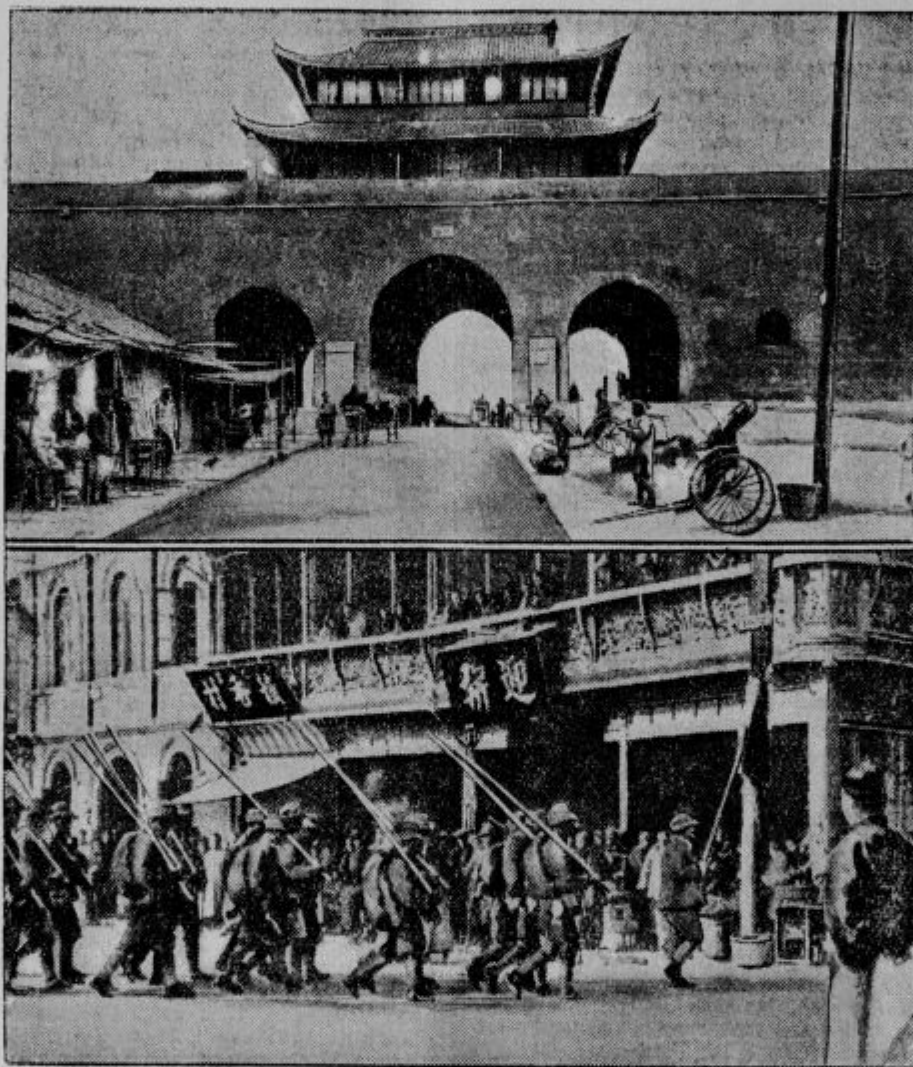
valnega organa na Nemškem, je zamudil sejo in dospel v Rim šele prihodnji dan. Kardinal, ki vodi vaticanske finance, ga je sprejel na kolodvoru in prihodnjega dne je bil strokovnjak s soprogo sprejet v audienco pri papežu. Razgovor je trajal nad eno uro. Pripomniti je, da se šteje ta izvedenec med zmerne republikance in je veren katolik. Pred leti je moral kot državni uradnik vpoštevati nazore onih veljakov, ki so pristaši čim živahnejše trgovine s sovjeti, češ, da jamči njih dolgotrajnost za nadaljnji obstanek. Boljševiki so dolgo vabili strokovnjaka v Moskvo, in naposled se jim je to posrečilo. Obiskal je Moskvo, kjer so ga sijajno sprejeli, in od tedaj je redno priporočal poglabitev stikov s sovjeti... Ko je podelil papež temu dostojanstveniku svoj blagoslov in pripomnil, da ga veseli videti Cerkvi zvestega uglednega Francoza, je občutil slednji, da ponekod nasprotuje njegovo delovanje v prilogi svetom katoliškemu verskemu prepričanju, ter papeža vprašal, kaj misli o bodočnosti sovjetske vlade? Sv. oče je takoj odgovoril, da pomeni sovjetska oblast veliko zlo, ter se razvel kot da bi mu nehote razdrazil obiskovalec skelečo rano. »Zdaj,« je rekel dobesedno, »ne sme več noben vernik dvomiti o tem, da je napovedala sovjetska vlada neizprosno vojno vsem veroizpovedim brez razlike: katolištvu in pravoslavlju, muslimanstvu in židovstvu.« Sv. oče je navedel v potrdilo svoje misli sledeč dogodek: Neki italijanski vojni oddelek je pred mesecem prvič dospel v Kufr, najbolj oddaljen okraj Tripolitanije, kjer še nikoli niso videli domačini evropske vojske. Katoliški duhovnik, ki je spremljal vojaštvo, je poročal v Vatikan, da so bile sovjetske tiskovine prvo, kar so srečali Italijani v Kufr. Vatikan je dobro poučen o ruskih razmerah in položaju sovjetske vlade. Podatki, ki so Vatikanu na razpolago, ne odgovarjajo onim slabim poročilom iz Rusije, ki jih prinaša evropski tisk, temveč jih daleč presegajo. Nobeno glasilo katoliških najbolj ogorčenih sovražnikov boljševikov ni v stanju predložiti groze, ki vlada na Ruskem. — »Zato,« je sklenil sv. oče, »stori vsaka vlada, ki navede stike z boljševiki, največji greh.« Sprejel dostojanstvenik je ugovarjal, češ, da je to izven vsakega dvoma z verskega stališča. A politično stališče veli vpoštevati dolgotrajnost sovjetske vlade, ki se mora smatrati za dokaz njene stalnosti. Iz tega razloga mora Evropa, hočeš, nočeš, poglobiti stike z boljševiki. Toda sv. oče je razburjeno odgovoril, da ne nudi dolgotrajnost političnih razmer nobenega dokaza za njih večni obstanek. Poročila, ki jih ima Vatikan, dokazujejo, da so dnevi sovjetske oblasti že šteti. Dostojanstvenik je odvrnil, da je bil osebno na Ruskem in se imel priliko prepričati o utrjenosti sovjetske oblasti. Na to ga je sv. oče vprašal, ali obvlada ruščino? Dobil je negativen odgovor in pristavil, da dokazujejo ti osebni vtisi zopet isto: boljševiki izvrstno razumejo prepričati vse ugledne obiskovalce o njih močnosti in v to svrhu se ne bojijo izdatkov pri sprejemu. »Ponavljam vam,« je sklenil sv. oče, »da naredijo vse evropske vlade, ki so navezale stike z boljševiki, poleg velikega greha tudi usodno politično napako, ki jih bo utegnila jako drago stati. Kajti stalno moramo biti pripravljani na najpomembnejše dogodke...«

Profesor je pri izpitu postavil kandidatu vprašanje.

Kandidat molči...

Profesor: »Zdi se mi, da vam moje vprašanje dela težave?«

Kandidat: »Vprašanje ne, pač pa odgovor.«

Po zmagovitih bojih v Mandžuriji so Japonci pričeli ogrožati glavno mesto Nanking in na jugu važno trgovsko pristanišče Kanton. Na sliki zgoraj: Starodavna vrata ob vhodu v mesto Nanking, ki so poleg drugih znamenitosti postale žrtev bombardiranja glavnega mesta. — Spodaj: Kitajske čete odhajajo iz Nankinga na bojišče.

Žrtve Srbije v svetovni vojni

Pariški »Temps« poroča o žrtvah Srbije v svetovni vojni:

Srbija je avgusta 1914 mobilizirala 589.500 ljudi. Septembra je imela pod orožjem 532.710 vojakov, novembra istega leta 572.120 vojakov.

Padlo in vsled dobljenih ran je umrlo: leta 1914 58.842 vojakov, leta 1915 150.000 (umik preko alpskih gor); leta 1916 7208; leta 1917 2270 in 7000 leta 1918, skupaj 292.340. K temu številu je treba prišteti še 77.278 mož, ki so umrli za časa umika preko Albanije in je srbska vojska izgubila skupaj 369.818 vojakov, to je polovica vseh mobiliziranih možkih.

zanosno težkih letih na prestolu sv. Petra nadpastirja, ki izvrstno obvlada ruščino, ne smemo dvmi, da je tako hotela Božja previdnost. Pripomniti vam moram, da je Njegova Svetost bil zelo dolgo za nuncijs v Varšavi in v tem času vzljubil Rusijo, njen jezik in književnost. Zato prodira papežev pogled na slehernem področju, v kolikor se nanaša na težko bolezen vaše domovine, dalje in globlje kakor pogled večine najbolj uglednih in duhovitih evropskih politikov. Vi želite dejanske dokaze? Poslušajte. V Vatikanu so pripravljani na vse, celo na revolucijo v Italiji. Lanskega novembra se je prvič sestel odbor iz uglednih cerkvenih in posvetnih dostojanstvenikov, ki je razpravljal o tej možnosti in o potrebnih ukrepih. Eden izmed odbornikov, dobro znani železniški strokovnjak in po vojni predsednik nekega mednarodnega opazo-

Priljubljeni izgovori mož, če hočejo pustiti žene same doma

V starodavnih časih: Grem na lov.

V vitezkem srednjem veku: Odhajam na vojno.

V sedanjosti: Oprosti, imam zelo važno sejo.

»Zeleni teden«. V Berlinu so v nedeljo otvorili tako zvani »Zeleni teden« — veliko razstavo lovske trofeje iz lanskega leta in predmetov, ki so v zvezi z lovom. Zastopane so skoraj vse države. Iz Jugoslavije je razstavljena med drugim glava štiritelnega srnjaka z nenavadnim rogovjem. Ima 11 zelo nepravilno razvitih rožičkov.

sprotno. Poleg tega je obstojalo prerokovanje, da bodo Angleži vladali le sto let v Indiji. Vesti o neuspehih Angležev v Perziji, na Krimu in v Afganistanu so, silno pretirane seveda, hitro razširjale in podžigale uporne duhove.

Ilekra uporu pa so bile, kakor sem že uvedoma omenil z lojem namazane patrone. Zelo značilno za versko mišljenje in fanatizem Indijcev, ki do danes ni mnogo izgubil na svoji sili; značilno pa tudi za neodpušljivo preziranje in deloma nevednost angleških oblast. Te so tedaj uvedle namreč nove puške, katerih patrone so bile namazane z lojem. Loj pa je mast goveda in prašičev, — obe vrsti živali so pravovernemu in fanatičnemu brahmanu in mohamedanu — anatema! Lahko je bilo agitatorjem prepričati domačega vojaka, da so patrone namazane z mastjo živali, ki so enim vernikom deloma svete, drugim pa prepovedane. Dolžili so angleške oblasti, da hočejo pravoverne brahmane in mohamedane s tem, da bi rabili lojene patrone, napraviti nemogoče med svojimi verskimi pripadniki in jih pokristjaniti. Naivni Angleži se

Urednik: Franc Kremžar.